

nastojala je da svojim vjernicima olakša breme su-pruštva, omogući za-ručnicima puno sazrijevanje za bračni život te obred vjenčanja učini više znakovitim i poticajnim.

Ovdje su iznesene najzanimljivije novosti novoga Kodeksa o ženidbi. One nisu zanimljive samo zato što su novosti, već zato što označuju napredak u humanizaciji i kristijanizaciji braka i teže njegovu poboljšanju. Na mladima je da i svoje vjenčanje i svoj bračni život prožmu duhom Kristovim i usklade s naukom Crkve, pa onda mogu računati na Božju pomoć u svim bračnim olujama.

Marko Babić

PRIČEST VIŠE PUTA NA DAN, DA ILI NE?

U zadnjem broju SB u članku »Novi Kodeks i stari pastoral« naš suradnik Živan Bezić je među novosti koje donosi novi Kodeks ubrojio i to da se »vjernici mogu pričestiti i više puta dnevno ako aktivno sudjeluju u novoj misi toga dana«. ¹ U nekim svećeničkim sredinama to je izazvalo živu raspravu pa je Tajništvo BKJ zamolilo da razjasnimo to pitanje.

DOSADAŠNJA PRAKSA

Pričest, kao sudioništvo u otajstvu smrti Gospodinove i njegova pre-laska Ocu, po svojoj je naravi sastavni dio misnog slavlja kao što je bla-govanje bitni dio svake gozbe ili banketa. Za prve kršćane to je bilo samo po sebi razumljivo pa je sv. Pavao davao smjernice kako će se ponašati kršćani »kad se sastanu da blaguju« (1 Kor 11,33). U početku je to bivalo samo nedjeljom. Kasnije su to činili još dvaput preko tjedna: srijedom i petkom.

U 3. st. već se govori o svakodnevnoj pričesti. Hipolit ističe »predra-gocjenu i bezgrešnu krv Kristovu koja se prinosi svaki dan«, ² a Klement Aleksandrijski piše: »Isus je postao božanski nahranitelj dajući sebe u hrani koja nam svakodnevno pruža piće besmrtnosti.« ³ U 4. st. zasigurno je potvrđena praksa svakodnevne pričesti. U tom kontekstu značajan je komentar sv. Ambrozija o kruhu svagdašnjem: »Ako je kruh svagdašnji, zašto ga jesti samo jedamput godišnje kako govore da hoće Grci? Jedi svaki dan ono što ti svakodnevno koristi. Tko ga ne zaslužuje jesti svaki dan, ne zaslužuje ga ni svake godine. Kruh naš svagdanji daj nam danas. . . Ako ga svakodnevno primaš, on za te uskrsava svaki dan.« ⁴ Sv. Bazilije Veliki je svjedok istočne tradicije o svakodnevnoj pričesti kad kaže: »Dobro je i spasonosno pričešćivati se svaki dan primajući Tijelo i Krv Kristovu.« ⁵

¹ Usp. SLUŽBA BOŽJA, 23(1983), br. 1,79.

² HIPOLIT, De oratione dom., c. 18.

³ KLEMENT AL., Quis dives salvetur? c. 6.

⁴ AMBROZIJE, De sacramentis V, 4,24.

⁵ BAZILIJE VELIKI, Epistolae, 93.

⁶ »Optaret quidem sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spiritali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiae perceptione communicarent.« (DENZINGER, Enchiridion. . . 1747).

Od početka srednjeg vijeka počinje blijediti svijest o svakodnevnoj pričesti. Zato pojedini crkveni sabori preporučuju pričest barem triput godišnje: za Uskrs, Duhove i Božić. Od 11. st. uz pričest se sve više povezuje i sakramentalna ispovijed što još smanjuje učestalost pričešćivanja. Zbog toga je IV. Lateranski sabor 1215. g. smatrao potrebnim naglasiti da se vjernici trebaju najmanje jednom godišnje pričestiti, i to o Uskrsu. Tridentiski sabor je potvrdio tu odredbu, ali je na svojoj XXII. sjednici 1562. g. izrazio želju da se svi vjernici mogu pričestiti svaki put kad prisustvuju sv. misi, ili barem nedjeljom i na glavne svetkovine.⁶ Ta zamišljena reforma Tridentiskog sabora nije provedena zbog ustaljenih običaja i prodora jansenističkih ideja. Kao primjer tako ukorijenjenih običaja navodim dva primjera redovničkih pravila: prema pravilima sv. Terezije Avilske, bosonoge karmelićanke su se mogle pričestiti samo dvaput tjedno, a prema pravilu sv. Franje Saleškog triput tjedno. Jansenistički princip da čovjek mora posjedovati »amor Dei purissimus« udaljio je kršćane još više od pričesti. Pripovijeda se da je jansenistički biskup iz Auxerre-a (+1745) zapitao jednog župnika: »Koliko ste ove godine imali uskrsnih pričesti?« Kad je ovaj odgovorio: »Samo jednu«, biskup je uskliknuo: »I to je previše!«

S iznimkama pojedinačnih svijetlih likova, takovo se stanje zadržalo sve do reformnih zahvata pape Pija X. početkom našeg stoljeća. Njegov dekret »Sacra Tridentina Synodus« od 16. XII. 1905. preporučivao je vjernicima da se što češće pričešćuju, po mogućnosti svaki dan.⁷ Veoma značajne poticaje čestom pričešćivanju dao je reformni zahvat pape Pija XII. o euharistijskom postu. Na tome su se mogli graditi ostali obnoviteljski zahvati liturgijske obnove koja je, među glavne ciljeve, postavila aktivno sudjelovanje vjernika kod Mise, a to je nužno uključivalo i pričest.

PRIČEST DVAPUT NA DAN

Svi ti zahvati crkvenog učiteljstva i zanosnih nositelja liturgijske obnove omogućili su svakodnevno pričešćivanje, ali je bilo potrebno staviti granicu: Samo jednom na dan.⁸ Ipak, od tog općeg pravila bile su iznimke kad su se vjernici mogli pričestiti dva puta istog dana:

1) U subotu navečer ili na dan koji prethodi zapovjednoj svetkovini, ako vjernik ima nakanu zadovoljiti obavezi prisustvovanja Misi u nedjelju ili na određenu svetkovinu, može se pričestiti, iako se toga dana već ujutro pričestio.⁹

2) Na večernjoj misi Velikog četvrtka iako se već pričestio na Misi Uskrsne vigilijske ili Božićne ponoćke.¹⁰

3) Na večernjoj misi Velikog četvrtka iako se već pričestio na Misi krizme.¹¹

⁷ Usp: AAS 38(1905/6), 401 sl.

⁸ Usp: Instrukcija »Immensae caritatis« od 29. I. 1973; AAS 65(1973),267.

⁹ Instrukcija »Ruchanicum mystorium« od 25. V. 1967, br. 28. Postoji i u hrvatskom prijevodu: »Uputa o štovanju euharistijskog misterija, HKD, Zagreb 1967.

¹⁰ Isto mjesto.

¹¹ Isto mjesto.

To su jasni i po sebi razumljivi slučajevi. Međutim postoje manje poznati slučajevi koji dopuštaju vjernicima da se po drugi put mogu pričestiti istog dana. Naravno, to se može primijeniti i na svećenike koji su već slavili jednu misu pa kasnije opet sudjeluju u zajedničkoj celebraciji. Npr:

1) U obrednim misama preko kojih se dijele sakramenti krštenja, potvrde, bolesničkog pomazanja, ređenja, vjenčanja i prve pričesti;

2) na misama posvete crkve ili oltara, redovničkog zavjetovanja ili podjeljivanja nekog kanonskog poslanja;

3) na misama za pokojne: sprovodna, na vijest o smrti, na dan ukopa i na prvu godišnjicu;

4) na glavnoj misi u župskoj crkvi ili u katedrali na Tijelovo, na dan pastirskog pohoda, na misi koju predvodi viši redovnički poglavar u vrijeme kanonskog pohoda ili nekog posebnog skupa;

5) na glavnoj misi na nekom euharistijskom ili marijanskom kongresu;

6) na glavnoj misi nekog posebnog skupa ili hodočašća;

7) kod podjeljivanja poputbine mogu se pričestiti prisutni ukućani i bolesnikovi prijatelji;

8) uz navedene slučajeve mjesni Ordinarij može, za pojedinačne slučajeve, dopustiti pričest dvaput na dan ako postoje za to ozbiljni razlozi.¹²

NOVO VINO U NOVE MJEŠINE

Nakon takvih zahvata na području liturgijskog zakonodavstva lakše je shvatljiv kanon 917. novog Kodeksa koji u slobodnijem prijevodu glasi: »Ako se je netko već pričestio, istog dana može se drugi put pričestiti samo za vrijeme euharistijskog slavlja u kome sudjeluje.«

Taj propis pretpostavlja promjenu postojećeg mentaliteta i prakse. U prvom redu treba smanjiti celebracije i koncelebracije koje se na mnogo mjesta jednostavno nastavljaju jedna na drugu. Istočna tradicija pozna samo jednu koncelebraciju dnevno. To je malo prekruto, ali naše umnožavanje do u nedogled je puno gore.

Kad se pravilno rasporedi broj misa u nekoj crkvi onda će otpasti bojazan da će se »neka pobožna bakica pričešćivati i do osam puta na dan«. Skraćivanje broja misa pomoći će da se ubrza promjena mentaliteta i omogućí provedba spomenutog kanona. A dotle će odgovorna crkvena vlast morati izdavati praktična ograničenja da se ne uvuku zlorabljenja i omalovažavanja euharistijskog otajstva. Ipak, bit će potrebno isticati već navedene slučajeve u kojima se vjernici mogu pričestiti i dvaput na dan i poučavati o značenju i vrijednosti euharistijskog blagovanja u životu kršćanina.

Zbog toga, umjesto odgovora na pitanje postavljeno u naslovu: Pričest više puta na dan, da ili ne? radije bih pozvao na provedbu Isusove opomene: Novo vino u nove mješine! Jer u protivnom, novo će vino razderati stare mješine.

¹² Instrukcija »Immensae caritatis.« br. 2.